

Autobiografia

DANA TĂNASE

În perioada 5-17 iulie a fost deschisă la Muzeul Literaturii Române Expoziția Letiției Gaba (Germania). Crochiturile în cărbune au desenat orbite ale E.X.I.L.-ului: un hățiș figurativ în care conflictul, rana, golul dau coordonatele unei ge-

ografi a sufletului. Fără chip, personajele Letiției Gaba, exilate în luminozitatea hîrtiei, probează epidermic și situațional „coroana de spini”. Despovărate de narațiune, ele trăiesc doar cheia de boltă a penitenței. Figuri dansante, feminine sau inelcuiri,

cavernoase chircuri asupra propriului eu devin în E.X.I.L. expresioniste hașuri. Cineva, la subsolul lucrărilor, ne vorbește despre absența iubitului: „Cînd pleacă nu mai sînt liberă!”.

Autobiografia este apa proaspătă și pentru Miruna Dima. Instalația tinerei absolvente a Universității de Arte din București aglomerează înaintea spectatorului intrat în Galeria SPACE a Centrului Internațional pentru Artă Contemporană o draperie grea de fotografii, desene, colaje ce punctează cei 25 de ani ai artistei. Dincolo de transparența ei, petale uscate așternute ca un covor fermecat al copilăriei conduc la o serie de fotografii de mari dimensiuni în care sînt regizate livresc metafore gesturale. Video proiecția adaugă plasmă poveștii, al cărei sfîrșit sîntem încredințați că va fi cunoscut.

Decupate și organizate în formule de dipticuri și tripticuri, „amintirile” lui Gelu Popescu recompun un univers domestic. Cu ocazia unei expoziții anterioare, deschisă tot la Căminul Artei, graficianul îmi mărturisise o pseudo sau anti **Mioriță** în care ciobănașul își mimează cîntecul și drama, formulă prin care depășește incapacitatea „adecvării la” sau dificultatea comunicării cu ceilalți. Artistul însuși recunoaște în demersul său o zonă de întîlnire cu Francis Bacon: spațiul închis, convulsional, centralitatea figurii,

Gelu Popescu

energia cromatică. Riscul nu apare însă prin revenirea la figurativ așa cum nu riști doar citindu-l pe Bacon. Riscul se ițește în momentul în care rămii doar un căutător de diamante fără a mai încerca să fii tu însuși alchimist.

Intoarcerea artistului acasă,

Exilul și arta

La mijlocul săptămânii trecute la Muzeul Literaturii Române a avut loc vernisajul expoziției de grafică a tinerei Lia Gaba. Personal, am cunoscut-o cu mulți ani în urmă, la puțin timp după ce tatăl ei, profesorul Florin Gaba, se reîntorsese din temnițele ceaușiste, unde fusese deținut cu grupul Gema. Pe atunci Lia avea șase-șapte ani și, oricât mă străduisem să intru în dialog cu ea, copila refuza să vorbească. Am încercat un truc. I-am spus lui Florin că iată după nenorocirea cu anii de închisoare peste familia ei s-a abătut o altă pacoste: fiica lui nu știe ori nu poate să vorbească, pentru că desigur îi înghețase limba, dacă o avea, în satul Zgribești unde fusese crescută de bunicii săi cât timp a fost el întemnițat. Tatăl făcea pe miratul, iar subsemnatul pe supăratul. Copila atentă ne-a privit lung, noi n-am clipit, iar ea mirată n-a mai suportat muțenia și a izbucnit:

Ba știu să vorbesc!

Și într-o explozie de efuziune disperată, de care numai copiii sunt în stare, s-a aruncat în brațele lui Florin turuindu-i că-l iubește pentru că este frumos și bun. Artista de azi ca și copila, de atunci, prin expoziția sa ne mărturisește cu efuziunea de odinioară că acum știe să vorbească și în limbajul elevat al artei, convingător și emoționat.

Și într-adevăr prin personajele - simbol ea exprimă profunzimea trăirilor și tăria de caracter ale celor care au fost obligați de regimul totalitar să ia calea exilului. În anii îndelungați de formare - Lia Gaba este absolventă a Institutului de Arte din Koln, docent la Institutul Cultural

Italian din Koln, referent în artă și textile tot în Koln, cu trei expoziții personale și trei de grup toate bucurându-se de aprecierea criticii de artă - și-a însușit rigoarea tehnicilor nemțești din domeniu la care a adăugat forța sentimentală latină. A rezultat o artă convingătoare, expresivă, din care străbate cu o forță rar întâlnită ideea, încrederea în forța omului. Câteva exemple despre ideea de exil: un Icar - femeie în avântul zborului este oprit de un orizont închis; o femeie cu trupul aproape de orizontala pământului încearcă să se ridice, să înlăture piatra-lespede care îi apasă capul și trunchiul; un atlet, având picioarele retezate de la genunchi, sprijinit în pumni vrea să facă balansul la niște paralele închipuite, două torsuri de femei în care săgețile sau lamele de cuțit se frâng sunt numai câteva din lucrările care ne spun că avem de-a face cu arta mare, chiar dacă este vorba despre grafică.

Un personaj prezent la vernisaj îmi spunea că un sculptor inteligent, preluând simbolurile exprimând forța și durerea pe care ni le înfățișează Lia Gaba și le-ar ciopli în marmură, ar deveni repede celebru și bogat. I-am replicat: să ne bucurăm că deocamdată în patrimoniul artei plastice românești a apărut o nouă forță, un talent care redeschide un drum rar frecventat de contemporani, un artist care ne va vorbi mult și cu folos despre capacitatea românului de a intra în universal.

Ion MARINCA